

Remissvar

Näringsdepartementet

Dnr 2017/04358/DL

Stockholm 2017-12-10

Svensk Egenvårds yttrande avseende Statskontorets rapport – Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan (2017:9)

Ett statligt övertagande av livsmedelskontrollen för färdigförpackade livsmedel ger ett likvärdigt och rättssäkert system med minskad sårbarhet och på sikt ökad effektivitet. De nämnda faktorerna är avgörande för att kunna skapa trygghet för konsument och rimliga förutsättningar för livsmedelsföretag att verka på den svenska marknaden.

Precis som Statskontoret skriver i sin rapport anser Svensk Egenvård att det behövs förändringar av organisatorisk art för att komma tillrätta med de problem som finns och funnits inom livsmedelskontrollen en längre tid. Statskontoret lyfter fram ett antal fördelar med ett statligt övertagande av tillsynen som, enligt vår mening, är både fler och viktigare än de nackdelar som lyfts fram. Därför är vi förvånade över Statskontorets slutsats och rekommendation till regeringen om att ökad kommunal samverkan är det bästa alternativet för livsmedelskontrollen framöver.

En lösning där kommunerna rekommenderas att samverka i större utsträckning är en lösning som redan visats vara ineffektiv. På Livsmedelsverkets hemsida finns rapporter om kommunernas tillsyn av livsmedel publicerade sedan 2004. Redan i rapporten om kontrollen under 2004 tar man upp problem gällande skillnader mellan kommunerna. En av skillnaderna som tas upp rör effektivitet och brister i denna. Redan här ser man också samverkan mellan kommuner som något positivt som uppmuntras för att lösa problemen inom kontrollen.

13 år har gått sedan dess, i rapport efter rapport tar man upp problem inom kommunernas livsmedelskontroll som rör samma eller liknande områden. Enligt 2004 års rapport fanns då 291 kontrollmyndigheter, enligt Statskontoret var motsvarande siffra för 2016 249st. Antalet kommuner som samarbetar inom livsmedelskontrollen har alltså blivit fler, tyvärr ser vi ingen betydande minskning av de skillnader som förekommer mellan kommunerna.

Det främsta argumentet som förs fram för ökad kommunal samverkan i Statskontorets rapport gäller risk för nedgång i effektivitet vid statligt övertagande och håller i bästa fall på kort sikt. Ett statligt övertagande av tillsynen kommer på lång sikt att innebära större effektivitetsvinster. Dessa beror bland annat på stordriftsfördelar och mer tid för varje inspektör att genomföra tillsyn då den administrativa bördan fördelas på fler personer. Det beror också på att dubbelarbete minskas, idag finns risk för att samma produkt kontrolleras av samtliga 249 kontrollmyndigheter. Ett statligt övertagande gör att fler produkter kan kontrolleras.

I rapporten tar man upp lokalkännedom som en fördel med kommunala kontrollmyndigheter. Svensk Egenvård anser att detta främst gäller livsmedelsföretag i form av restauranger och liknande. För färdigförpackade livsmedel som oftast säljs i hela landet är en nationell kontrollmyndighet att föredra. En variant av statligt övertagande skulle kunna

vara att kontrollen av restauranger och liknande lokala verksamheter fortsätter att vara kommunal samtidigt som företag som säljer färdigförpackade livsmedel i hela landet kontrolleras av en central myndighet.

Precis som Statskontoret skriver i sin rapport ställer dagens EU-förordningarna större krav på kompetens hos inspektörerna än tidigare då den i hög grad är målstyrd och kräver fall-till-fall bedömningar av livsmedelsföretagens lösningar för att uppfylla målen i lagstiftningen. Sådana kompetenskrav är svåra att uppfylla för kommunala kontrollmyndigheter som har breda ansvarsområden och begränsade resurser.

Det är viktigt att man inte bara tittar på kvantiteten i form av utförda inspektioner utan också kvaliteten på den kontroll som utförs. En viktig del att beakta är därför dagens brist på likvärdighet inom kontrollen. Den innebär att olika bedömningar görs för företagen vilka därmed inte konkurrerar på samma villkor i hela landet. Det skapar också osäkerhet och minskad trygghet hos konsumenter som idag kan hitta en produkt som fått försäljningsförbud i en kommun om den åker över till grannkommunen. Det bästa sättet för att lösa problemen rörande likvärdighet är genom ett statligt övertagande av livsmedelskontrollen.

Då likvärdighets- och rättssäkerhetsskäl talar för ett statligt övertagande samtidigt som effektivitetsriskerna enbart gäller på kort och medellång sikt så anser Svensk Egenvård att ett statligt övertagande av livsmedelskontrollen är det bästa alternativet.

Med vänlig hälsning

Mats Nilsson
VD